

PROJEKT „KUTAK RAVNOPRAVNOSTI“

Središnji državni ured
za demografiju i mlade

ženska soba
women's room

Projekt „Kutak ravnopravnosti“ provodi Ženska soba – Centar za seksualna prava u partnerstvu s Centrom za razvoj mladih uz financijsku podršku Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade. Sadržaj ovog newslettera isključiva je odgovornost Ženske sobe i nikako se ne može smatrati da odražava stajalište donatora i davatelja financijskih sredstava.

PROJEKT „KUTAK RAVNOPRAVNOSTI“

Ženska soba je dana 01.01.2020. godine započela s provedbom projekta „Kutak ravnopravnosti“. Projekt se provodi u partnerstvu s Centrom za razvoj mladih, uz financijsku podršku Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade.

Opći cilj projekta jest osnaživanje i poticanje mladih za preuzimanje aktivne uloge u postizanju rodne ravnopravnosti i prevencije rodno uvjetovanog nasilja.

Kroz provedbu projektnih aktivnosti (edukacije, književne i novinarske večeri) doprinijelo se podizanju opće razine kritičkog promišljanja kod mladih o temama rodne (ne)ravnopravnosti i rodno uvjetovanog nasilja.

U okviru projekta otvorena je **rubrika Kutak ravnopravnosti** na web portalu studentski.hr (<https://studentski.hr/kutak-ravnopravnosti>) na kojoj su objavljeni tekstovi mladih koji su uključeni u projekt. Tekstove možete pročitati u nastavku, dijeliti ih na svojim web stranicama i društvenim mrežama te na taj način podržati aktivno uključivanje mladih u promociju rodne ravnopravnosti i prevenciju rodno uvjetovanog nasilja!

SEKSUALNA OBJEKTIVIZACIJA – PROBLEM KOJI OPRAVDAVAMO

Autorica: S.F.

Draga prijateljice, borba protiv seksualne objektivizacije borba je protiv muške prirode - rečenica je koju je izgovorio moj prijatelj kada sam izravno rekla da mi smetaju njegovi seksistički komentari. Muške prirode? Seksualna objektivizacija je sveprisutni seksistički fenomen koji nije borba protiv muške prirode već stvara plodno tlo za sve vrste nasilja nad ženama. Živimo u patrijarhalnom i demokratskom društvu gdje si većina heteroseksualnih muškaraca daje za pravo da svojim komentarima ženu svede na seksualni objekt.

Problem fenomena seksualne objektivizacije toliko je ukorijenjen u našem društvu da se u svakodnevnom životu gotovo i ne primjećuje. Žensko tijelo se objektivizira u svim područjima našeg društva, stoga je tendencija seksizma sve prisutna na ulici – tzv. *catcalls*, u vicevima, u marketingu, na medijskoj sceni, u umjetnosti, na radnom mjestu... Većina heteroseksualnih muškaraca u svoju obranu kažu da samo dijele komplimente, kao da nisu svjesni da su se upravo prema ženi odnosili kao prema komadu mesa. Zapita li se svaki heteroseksualni muškarac koji ženu seksualno objektivizira jesu li njegova majka, sestra, kćer, žena, unuka seksualni objekti!?

Alegorično rečeno **seksizam je pakiran u celofan** jer često vidimo da nešto postoji, ali ga od tog celofana ne možemo u potpunosti prepoznati. Za osvještavanje nam uvelike može pomoći i najpopularnija Facebook stranica koja nas suočava bez cenzure sa seksizmom – Seksizam naš svagdašnji. Pokrenule su je volonterke Libelinog istraživačkog tima, a jedna od pokretačica je Nataša Vajagić koja radi kao programska koordinatorica za ženska prava i LGBT+ ljudska prava u Centru za građanske inicijative Poreč. Cilj je ove stranice, koja trenutno ima 7300 pratitelja, objaviti primjere seksizma, mizoginije, govora mržnje, homo/bi/transfobije i diskriminacije koji se svakodnevno objavljuju u hrvatskim medijima, reklamnim kampanjama i u izjavama osoba iz političkog i javnog života.

Bombastični naslovi uz nezaobilaznu fotografiju ženskog tijela dobitna su kombinacija kliktanja. Prema mnogim medijima žene se uređuju za muškarce i postoje da muškarci imaju u nešto gledati. Definiran je smisao ženinog postojanja – rađaju i odgajaju djecu jer u suprotnome su raspuštenice ili štrance. Volimo naše društvo pohvaliti kao razvijeno, no očito nam se muškarci kupaju u moru potpuno odjeveni jer ženino skidanje u kupaći kostim na plaži u našim medijima se predstavlja kao namjerni poziv da se žena fotografira. Ona se skinula i pokazala obline. Nedefinirano je i zbunjujuće zašto se vrlo često bradavice i grudi pronalaze kao medijski naslovi. **Očito je da se negdje izgubila socijalna odgovornost medija, a rodio se seksizam.**

Seksizam se ponekad čini kao trivijalna tema našeg društva. Kada se govori o seksizmu, treba imati na umu da je on usmjeren na sve žene neovisno o životnoj dobi. Doživljavaju ga curice koje još uvijek nisu svjesne svoje seksualnosti. Kao da nismo dovoljno osviješteni da može ostaviti posljedice na svaku ženu. Seksizam je nelagodan, toksičan, žena postaje nesigurna. Pazi kojom stranom ulice prolazi da se zaštititi od *catcallsa*, pazi na odjeću. Ponekad seksizam

prevladava u životu žene toliko da se njen uspjeh u karijeri umanjuje. Sve to dovodi do niskog samopoštovanja i samoobjektivizacije jer žena zna da ju društvo gleda kroz njen izgled. Zašto i dalje opravdavamo seksualnu objektivizaciju kad je toliko destruktivna? Izvor problema postoji u nama! Našem društvu! Problem počinje u našem najranijem stadiju razvoja. Ugrađuju nam se stereotipi. On se može eliminirati edukacijom. **Je li potrebno uvesti seksualni odgoj u naš obrazovni sustav? DA!**

Educiranje mladih ljudi kroz obrazovni sustav o svim temama o seksualnosti, može između ostalog spriječiti seksizam u našem društvu. Formalno ili neformalno obrazovanje trebalo bi započeti još u vrtićima jer upravo tad počinju prvi oblici seksizma - podjela na rozu boju koja je rezervirana za djevojčice, do muške plave boje, objašnjavanja da je peglanje odjeće samo za majku, jer tata koji pegla je papučar. Takvim pristupom prilažemo djeci u najranijoj dobi krivu sliku, sliku neravnopravnosti spolova iz koje kasnije, kada narastu, ne shvaćaju da je seksizam kompliment okrutnosti prema ženama. Seksizam upravo tada može postati iskorijenjena gorčina društva jer ćemo buduće dječake, dečke i muškarce odgajati drugačije.

Žena nije objekt, a seksizam nije kompliment!

UMJETNOST ZAVOĐENJA: DON JUAN NOVOG DOBA

Autorica: Lea Tomac

„Društvena pravila ovdje ne vrijede - ukoliko znaš što radiš, možeš jednostavno prići i poljubiti bilo koju djevojku bez ijedne riječi. Žene poštuju isključivo dominantne muškarce s izraženom seksualnošću stoga ih trebaš dodirivati, dirty talkati, učiniti ih mokrima kao da ih već sad jebeš!“

Iako na prvi pogled djeluje poput uvoda u niskobudžetni porno uradak, ovo je savjet vrijedan nekoliko stotina eura koji će „unijeti pozitivnu promjenu“ u ljubavni život svakog muškarca. Ili barem tako tvrdi jedan hrvatski *pickup artist* koji će vas za simboličnu svotu podučiti svim tajnama uspješnog zavođenja. No tko su uistinu *pickup artisti* i čime se točno bave? *Pickup artists* (PUA) naziv je pod kojim se okupljaju samo prozvani gurui zavođenja čiji je cilj osvojiti što veći broj žena koristeći pomno razrađene taktike, a zatim to znanje prenijeti što širem krugu muškaraca. U te svrhe organiziraju razne seminare, ljetne kampove, *one-on-one* savjetovanja, oformljuju grupe na društvenim mrežama, izdaju *self-help* knjige i tome slično. Cijela *life coaching* industrija u koju spada i PUA praksa u Hrvatskoj još uvijek nije u potpunosti zaživjela te se tek neznatan broj ljudi odlučuje potražiti savjete i vodstvo tog tipa, no u inozemstvu, posebice u SAD-u, navedeno se prakticira dugi niz godina. Idejni začetnik PUA filozofije jest scenarist i producent Eric Weber, ujedno i autor knjige „*How to Pick Up Girls!*“ izdane 1971. godine. U tom svojevrsnom PUA manifestu, Weber čitateljima nudi uvid u svu kompleksnost ženskog bića te mnoštvo savjeta za uspješnu interakciju sa ženama pa tako na samome početku knjige stoji: „*Moraš se usredotočiti na nešto više od njezinih dugih nogu. Recimo, na njezine lijepe, oble grudi ili čvrstu stražnjicu. Moguće je da se na djelić sekunde čak uloviš kako razmatraš silovanje kao opciju. Tebi je, kao muškarcu, dano pravo da prilaziš ženama kad god to zaželiš. Njihovo je da sjede i čekaju jer, unatoč svim pokretima za ženska prava i slobode, proći će još puno vremena prije nego što prosječna žena uspije prići muškarcu prva bez da djeluje poput kurve*“. Nadalje, u poglavlju zvanom *Gospođica Usamljena*, Weber ukratko objašnjava kako su upravo muškarci ti koji donose jedino uzbuđenje u inače monoton i neispunjen ženski život - „*Žene su krhka stvorenja. Ukoliko ne dejtaju, postaju užasno usamljene i depresivne. One, za razliku od nas, nemaju zanimljive poslove ni mnoštvo hobija koji bi ih preokupirali*“. Naposljetku, Weber se dotiče uvijek aktualnog pitanja ženske odjeće te kakvu skrivenu poruku ona šalje pripadnicima muškog roda - „*Što mislite zašto žene paradiraju u haljinama koje dosežu tek milimetar ispod njihovih intimnih dijelova? Zašto sve više žena prestaje nositi grudnjake i gaćice? Samo kako bi izgledale dobro? Ta ne budite ludi! One pokazuju svoje grudi i stražnjice isključivo zbog nas*“.

Unatoč činjenici da je „*How to Pick Up Girls!*“ izdana davne '71. godine, *umjetnost zavođenja* ne samo da nije ostala zaboravljena u prošleme stoljeću već je do današnjeg dana iznjedrila brojne nove aktere i sve diskutabilnije tehnike pickup-a. 2005. godine novinar Neil Strauss izdaje knjigu „*The Game: Penetrating the Secret Society of Pickup Artists*“ koja ubrzo postaje

bestseller i PUA zajednici donosi sve veći publicitet. Knjiga prati nekoliko *pickup* artista i samog Straussa te opisuje PUA ideologiju, metode zavođenja iz perspektive heteroseksualnog muškarca te nudi praktične savjete za uspostavljanje boljih odnosa sa ženama. Navedeno isprva zvuči bezazleno, no promotre li se predložene „tehnikе zavođenja“ detaljnije vrlo brzo postaje jasno kako je riječ o **izuzetno mizoginom pristupu u kojem žene nisu ništa više nego seksualni objekti na koje muškarci polažu neopozivo pravo**. Tako se, recimo, ženu oslovljava s *target*, odnosno meta, a već pri inicijalnom kontaktu preporučuje se *negging* - čin emocionalne manipulacije u kojem se „meti“ namjerno upućuje kompliment koji je u svojoj srži uvredljiv - „*Inače prilazim samo manekenkama, ali na tebi višak kilograma čak izgleda dobro*“. Tehnika služi tome da bi se ženi narušilo samopouzdanje i povećala potreba za odobrenjem manipulatora. Također se ističe kako muškarac nikada ne smije pokazati da je impresioniran ženom jer ona u osnovi žudi za nekime tko je u svakom pogledu superiorniji. Fizički kontakt je prema *pickup* artistima neophodan, neovisno o tome koliko je (sekundi) prošlo od upoznavanja pa se dodirivanje žene pri zavođenju potiče uz pretpostavku da ona to želi, iako možda nije svjesna toga. Neizostavno je „prenošenje seksualne energije“ koje se odvija na način da zavodnik svojoj meti što prije dobaci kakav lascivni komentar i da joj do znanja da je ona objekt njegove žudnje kako slučajno ne bi završio u *friend* zoni.

Friend zone je u *pickup* zajednici ekvivalent smrtnoj presudi, a najpoznatiji hrvatski „zločesti dečko“ u jednom od podcast intervjuja objašnjava to ovako: „*Friend zone se događa ako pokušaš biti nice guy. To je ono ako ti sebe ne cijeniš, nisi seksualan, ne vidiš nju kao seksualni objekt i time kreiraš cijelu tu priču da ćete bit prijatelji- zato što je ne diraš, ne forsiraš seksualnu energiju i ona zaključuje da je nećeš i da nema ništa među vama pa ćete bit prijatelji. I to je rezultat tvog krivog ponašanja*“.

Pickup artisti žive prema načelu „*Failure is not an option*“ pa su uz klasične tehnikе zavođenja razvijene i one za tzv. probijanje *bitch shielda*. *Bitch shield* je, ukratko rečeno, slučaj kada žena kaže „ne“, no s obzirom na to da neuspjeh nije opcija *pickup* artisti pribjegavaju korištenju vrlo nasrtljivih taktika za koje vjeruju da će slomiti i najčvršću žensku volju. Jedan takav manevar izgleda ovako- muškarac čvrsto prima ženu za ruku, okreće je oko njezine osi i drugom rukom primiče k sebi, a kada se naposljetku nađe zarobljena u njegovom zagrljaju na uho joj šapće što ju sve čeka ukoliko pođe s njim u stan. To bi, navodno, trebalo Don Juanu osigurati sretan završetak večeri. Korištenje takvih tehnikа opravdava se riječima - *Ona se postavi kao kraljica, a zapravo je to samo filter da nađe nekoga tko je jači od nje- mentalno i fizički. Taj bitch shield, ono kad kaže „pusti me na miru“, to nije odjeb, to je samo filter*.

Kroz cijelu PUA filozofiju propagira se jasna podjela rodnih uloga - muškarac je lovac, žena je lovina, a sve što izlazi van zadanog okvira narušava ravnotežu u odnosima. Osjećajne muškarce i snažne žene učestalo se naziva pogrđnim imenima, a samo postojanje istih smatra se društvenom anomalijom. Opetovano se provlači iskrivljena vizija toga što je alfa muškarac i kako bi se on trebao ponašati - *Ti si naučen kupovat ruže i bit džentlmen, a to danas više ne prolazi nego ona hoće da joj opališ šamar. Doslovce, ima cura kojima moraš prići i prvo ih zašamarat, a onda tek kreće priča bok kak se zoveš... I to je njoj super. Tako da ti moraš moć pokazat da si muško!*

Ono što cijelu priču čini dodatno upitnom, ne samo moralno već i zakonski, jest činjenica da mnoštvo *pickup* edukacija uključuje snimanje žena bez njihova znanja i postavljanje tih snimki na internet. Jedan od načina edukacije novih članova odvija se putem „zajedničkog treninga“ u kojem grupica muškaraca odlazi u barove, noćne klubove i sl. kako bi isprobali i usavršili tehnike zavođenja. Jedan od njih pronalazi „metu“ koju pokušava zvesti dok ostali potajno snimaju njegov game, odnosno proces zavođenja. Prikupljene snimke kasnije zajedno pregledavaju i komentiraju, a njihov ih *pickup coach* upozorava na eventualne greške kako ih idući put ne bi ponovili. Snimke se zatim postavljaju na društvene mreže kako bi cijeloo zajednici bio omogućen pristup edukativnom sadržaju.

U posljednje vrijeme i u Hrvatskoj se sve češće govori o *pickup* artistima. Hrvatsku javnost sa spomenutim fenomenom upoznala je mlada sociologinja Paula Brečak objavivši članak o *pickup* artistima (<https://thewolfnomad.com/sexed-blog/pua-mala-skola>). Osim *pickup-a*, Paula obrađuje i brojne druge teme vezane uz ljudsku seksualnost o kojima možete čitati na njezinom blogu *SexEd Dijalozi*. Unatoč određenim kritikama kojima je *pickup* industrija izložena, bilo bi nepravedno reći kako pobornika nema jer tada spomenuti seminari, savjetovanja, edukacijski kampovi i sl. ne bi egzistirali. Prvotna motivacija za pohađanje *pickup* tečajeva možda i nije loša ili zlonamjerna, štoviše, posve je normalno žudjeti za društvom i bliskošću druge osobe, no ono što ostaje diskutabilno jesu ideje koje se polaznicima prenose. **Žene se objektivizira, muškarce se umjesto na izgradnju zdravog samopouzdanja koje bi privuklo potencijalne partnerice potiče na korištenje laži i manipulacija, a težište se stavlja isključivo na seks dok sve ostale komponente zdravog odnosa ostaju zanemarene.** S obzirom na sve navedeno, logično je zapitati se jesu li edukacije ovog tipa doista koristan alat za uspostavljanje zrelih odnosa ili tek dobro upakirana priča u čijoj se pozadini nalazi obilje mizoginije te iskrivljene predodžbe o tome što ljubav i seksualnost uistinu jesu.

“MOŽDA SI PREDOSJEĆALA, A SADA I ZNAŠ”

Autorica: S.K.

Dok si dijete, vjeruješ svojim najbližima - roditeljima i njihovoj slici svijeta. Vjeruješ da je svijet upravo onakvo mjesto kakvim ti ga prikazuju, vjeruješ da oni znaju najbolje. Kao dijete nisi ni svjestan koliko utječu na ono što jesi i što ćeš tek postati..

Tek godinama nakon možeš racionalno pogledati uvjerenja koja su ti zalijepljena, neistine koje te otežavaju i pogled na svijet koji nije tvoj. Možeš, ali i ne moraš – izbor je na tebi.

Možda si još kao dijete predosjećala da nešto nije u redu s tim, s načinom na koji ti je predstavljen svijet i uloge u njemu. Muškarci s jedne (jače), a žene s druge (slabije) strane.

Možda si predosjećala da nije u redu što kao djevojčica nećeš dobiti poticaj, a kamoli odobravanje za iznošenje vlastitog mišljenja.. što stalno moraš biti tiho, što ne smiješ “uznemiravati” - zna se koga - gazdu. “Nemoj se svađati s njim”, “pusti ga”, “budi dobra”, “nije raspoložen”, “ne ljuti ga”...

Možda si već tada predosjećala da nije u redu što se sve podređuje muškarcima, a što je fizička sila široko rasprostranjeno sredstvo kontrole i iskazivanja moći - “Tko jači, taj tlači” neizrečeno geslo mnogih patrijarhalnih obitelji.

Možda su te naučili da kao djevojčica, djevojka, a kasnije i žena nemaš pravo biti svoja i da nisi (**a jesi**) jednako vrijedna. Možda su te naučili da uvijek moraš biti puna nježnosti i razumijevanja, pokorna i odana čak i kada se navedeno u potpunosti kosi s tvojom vlastitom dobrobiti. Možda su te naučili da svoju vrijednost gledaš kroz njega (“Jesi li udana?” “Imaš li dijete?” “Vrijeme ti je...”), a možda si kao poklon paket dobila uvjerenje kako tvoje tijelo je njegovo vlasništvo, a tvoje zadovoljstvo nije ovoga, niti ijednog puta tema razgovora.

Možda si predosjećala da nešto nije u redu s tim, a sada i znaš.

Nakon skidanja naočala koje su ti stavili i traženja svojih vlastitih sada znaš da pokorna i tiha ne moraš biti.. Znaš da možeš pokazati široku lepezu vrлина koje imaš bez osjećaja srama. Znaš da je u redu biti glasna, odlučna, znaš da je u redu tražiti za sebe.

Znaš da možeš biti jednaka, znaš da jesi.

Znaš da TI i jedino TI posjeduješ doživotno pravo na svoje tijelo.

Znaš da je upotreba fizičke sile sredstvo kontrole i kao takvo neprihvatljivo.

Znaš da je u redu reći NE.

Znaš da vrijediš - visoka, niska, tiha, glasna, nepočešljana, sređena, tužna, sretna, mirna, energična, odlučna, neodlučna, senzualna, nesenzualna... Imaš pravo biti svoja, sigurna, prihvaćena i voljena baš takva kakva jesi!

NIJE JU BAŠ SILOVAO, ALI...

Autorica: P.T.

Ne znam jesam li ja jedina koja je čula ovakvu rečenicu barem jednom u životu. „Pa znaš, nije ju silovao, ali...“.

Zadnji puta sam čula ovo kada mi se javio jedan od prijatelja tražeći me savjet. Cura s kojom se trenutno viđam ima jedan problem, bila je prva stvar koju mi je rekao. Dogodilo joj se nešto prije nekoliko godina, ali to utječe na njene odnose s muškarcima danas. Kada sam pitala što se dogodilo, rekao mi je: „pa nije baš doživjela silovanje, ali..“ Ne ulazeći u detalje, djevojka je provodila večer s dečkom s kojim se našla nekoliko puta i iako je rekla da nije još spremna na seksualni odnos, taj odnos je svejedno ostvaren, no ne uporabom sile ili prijetnje, već verbalnim nagovorima i pritiscima.

Ovo nije jedina situacija ovakvog tipa za koju sam čula ili kojoj sam svjedočila. Neke od mojih najbližih prijateljica i kolegica imale su slična iskustva.

Situacija koja mi je još uvijek negdje u glavi pohranjena dogodila se prije nekih 5,6 godina. Moje 4 prijateljice i ja izašle smo u naš mali gradić u lokalni kafić gdje je svirao, čuda li, lokalni bend. Dakle, u tom našem gradu svatko svakog poznaje ili u najmanju ruku zna za njega.

Zabavljale smo se, pile, plesale i među zadnjim gostima ostale u kafiću. Sjedila sam za stolom i pričala s nekim, ni ne sjećam se više s kim niti o čemu. Jedna od mojih, gore spomenutih prijateljica, stajala je za šankom i čekala piće. Ne mogu reći da nije bila pijana jer bih lagala. **No, zašto je za ovu priču uopće bitan postotak alkohola u njenoj krvi?**

Do nje je došao jedan od članova benda kojeg sve poznajemo, jer kao što rekoh, mali grad. Pričali su i nisam uopće previše pažnje obraćala na to. U jednom trenutku spomenuti je gospodin svoju ruku stavio ispod njene haljine i krenuo je dirati. Bila sam u takvom šoku i iskreno čekala sam neku reakciju od nje, koje (u tih nekoliko sekundi ili milisekundi, koje su se meni činile kao vječnost) nije bilo. U takvom bijesu sam otišla do njega i počela vikati da se makne iste sekunde što je i napravio.

Dakle, na što se odnosi ta, već spomenuta, rečenica nije ju baš silovao, ali...? Iako sam studentica Socijalne pedagogije i relativno sam upoznata s temom seksualnog nasilja, moram priznati da je i mene ovo pitanje vrlo često zbunjivalo.

U ove dvije priče riječ je o **različitim iskustvima seksualnog nasilja**, gdje je u jednom ostvaren seksualni kontakt odnosno dodirivanje, u drugom spolni odnos, u oba je riječ o neželjenim seksualnim aktivnostima. Dakle, zajedničko im je **nepostojanje pristanka** od strane žrtve. Hrvatski Kazneni zakon definira pristanak na način da isti postoji ukoliko je osoba svojom voljom odlučila stupiti u spolni odnošaj ili s njime izjednačenu spolnu radnju i bila je sposobna donijeti i izraziti takvu odluku.

Seksualna iskustva u kojima osoba nije pristala na ista je mnogo i mogu biti ostvarena na različite načine. Tako primjerice, počinitelj može nagovarati žrtvu na seksualnu aktivnost ili iskoristiti njeno stanje intoksiciranosti. No, seksualna se aktivnost može ostvariti i na druge načine, primjerice emocionalnim manipulacijama na način da počinitelj govori žrtvi rečenice poput: „Ti da mene uistinu voliš, već bi spavali skupa.“. Nadalje, seksualna radnja može biti ostvarena i korištenjem autoriteta, propitivanjem seksualnosti druge osobe, prijetnjama o prekidu veze, prijetnjama o samoozljeđivanju, ucjenama. Dakle, ne možemo reći da je u ovim slučajevima riječ o silovanju jer ne postoji korištenje fizičke sile ili prijetnje fizičkom silom. Neovisno o tome što nije korištena fizička sila, ovakva su iskustva i dalje potresna za one koji ih dožive. Hoće li i kojim intenzitetom netko doživjeti određeno iskustvo kao traumatično te kakve će posljedice ta osoba proživljavati izrazito je individualno.

Vjerujem da postoje ljudi koji će reći: „E da nije polugola i pijana hodala po klubu, tako nešto se ne bi niti dogodilo“ ili „Pa zašto odlazi neznancu u stan, što je ona očekivala“.

Budimo jasni, bilo koja od ovih ili sličnih rečenica apsolutna je i netočna glupost!

Kriviti žrtvu (posljedično time i opravdavati počinitelja) nedopustivo je te je važno naglasiti koliko štete je učinjeno ovakvim načinom razmišljanja. Očekujemo i nadamo se zdravom i odgovornom društvu u kojem će se počinitelje procesuirati i kazniti, dok će se žrtvama pružiti kvalitetna pomoć, no, jesmo li svjesni da smo mi ti koji imaju važnu ulogu u tome hoće li žrtva uopće reći ikome za ono što joj se dogodilo i hoće li to djelo ikada biti službeno prijavljeno.

Istraživanja pokazuju kako se seksualni delikti policiji najrjeđe prijavljuju u odnosu na druge oblike kriminaliteta. Samo 7% od ukupnog broja seksualnih delikata bit će prijavljeno (Tolsma, Blaauw, Grotenhuis, 2011). Dakle, 93 od 100 žrtava iskustvo seksualnog nasilja zadržati će za sebe ili reći nekome, no počinitelja neće prijaviti policiji.

Za sve koji su imali sreće i nisu doživjeli ovakva ili slična iskustva nemoguće je zamisliti bujicu misli i emocija koje žrtva proživljava. Upravo je zbog toga pružanje podrške i razumijevanja imperativ. Tek kada ovo shvatimo na individualnoj razini možemo očekivati pozitivne promjene u društvu.

VJEČNA BORBA

Autorica: **Nikolina Marunović**

Primarni čimbenici koji utječu na naše rodne uloge su roditelji, učitelji/ce, vršnjaci/kinje te sve ono što okružuje dijete, odnosno njegova okolina. Većina roditelja je nesvjesna vlastitih riječi i akcija u rodnoj socijalizaciji svoje djece te ih je dosta nesvjesno (dok neki to naravno, svjesno rade) različitog tretiranja sinova i kćeri zbog njihova roda, a kao objašnjenje navode „prirodne razlike“ u temperamentu između dječaka i djevojčica. Feministički pokret i mnogobrojne utjecajne žene u prošlosti koje su se borile protiv takvih nametnutih rodnih uloga, kao i nametnutih stavova omogućile su nam ravnopravnost, pravo glasa, pravo na obrazovanje... Ali paralelno s uvjetima za napredak u ravnopravnosti razvijali su se drugi čimbenici koji su pak to sprječavali.

Iako su u Hrvatskoj muškarci i žene pred zakonom jednaki, jesu li nužno ravnopravni u praksi. Od rođenja se svaka žena susreće s nizom pravila koja mora poštivati jer je ona žena, a ta pravila su predstavljala ponašanje kakvo priliči jednoj ženi. Možemo to nazvati i neakvim „vodičem“ za žene, koji nam govori kako se u kojoj situaciji trebamo ponašati i što trebamo, a što ne raditi sukladno našem spolu. Danas, taj isti vodič se ponešto promijenio, žene češće imaju pristup obrazovanju, karijeri te samostalnosti. Roditelji sve više biraju odgajati djecu u rodno neutralnom okruženju te više nije toliki naglasak na striktnoj rodnoj podjeli. No, uz taj napredak stvorili su se i instrumenti za sprječavanje tog napretka pa su sada žene dvostruko opterećene, ne samo da postoje pravila od prethodnog vodiča nego je nadodano još pravila. Kako ovo ne bi bili pusti stavovi i subjektivno mišljenje možemo pogledati medije kojima smo konstantno okruženi, koji su zapravo „zrcalo društva“, pa prema njima možemo reći i ponešto o razini ravnopravnosti u društvu. Na televiziji, reklamama, u novinama i dalje nažalost uočavamo rodne uloge, žene se predstavljaju kao seksualni objekti, a tek onda kao osobe, dok su muškarci prvo pojedinci. TV reklame su pune predrasuda i stereotipa. U njima se uvijek prikazuje žena kao nježniji, osjećajniji spol kojeg se veže uz kućanstvo i proizvode za ljepotu, dok se muškarce nasuprot tomu prikazuje kao hrabre, ambiciozne, snažne pojedince. Žene su uvijek objektivizirane u reklamama, što nas dovodi do toga da žene i dalje nisu ravnopravne muškarcima, odnosno da one nisu još uvijek prvo osobe, nego objekti, mlade i lijepe. Uzmimo za primjer reklamu za Old spice s glavnom likom žene (https://www.youtube.com/watch?v=KukFzbNOly0&ab_channel=WitekKurowski) te s glavnim likom muškarca (https://www.youtube.com/watch?v=uLTl0wBF0kE&ab_channel=OldSpice).

Reklama se temelji na tome da muškarci koji koriste Old spice mogu imati prekrasnu ženu kao što je prikazana u reklami čija je glavna uloga u reklami biti lijepa, s druge strane Old spice namijenjen ženama u prvi plan stavlja muškarca koji je i lijep, ali i hrabar, snažan i definitivno puno svestraniji nego što je to žena. Osim reklama imamo i novinarske članke. U njima su muškarci zastupljeni u puno većem postotku nego žene, naime, muškarci predstavljaju 75% izvora i tema vijesti u Europi. Kada se piše o ženama uvijek se prvo naglašava njezin izgled, majčinstvo ili kakva je ona domaćica. Isto tako žene se pojavljuju kada se piše o proizvodima

za mršavljenje ili proizvodima za ljepotu. O njima se piše kao da nisu pojedinke koje mogu ostvariti život bez da im je na prvom mjestu izgled, obitelj te majčinstvo. Kada god se piše o ženama većinom je naglasak na njihovom izgledu te samim time mediji naglašavaju koliko je ženin izgled bitan, što stvara ogroman pritisak na druge žene, ali i na djevojčice koje gledaju ovakve objave na portalima i pomisle da je najbitnije kako izgledaju, jer na kraju to je prvo što se komentira kada je riječ o jednoj ženi.

Na neki način se o ženama piše kao da ih ljepota, obitelj i majčinstvo određuju. Što se tiče sporta i prikazivanja muškaraca i žena, muškarci su puno zastupljeniji nego žene, u većinskom djelu se radi o uspješnim muškarcima što se i članku uvijek prikazuje, dok s druge strane prikaz žena je opet određen njezinim izgledom ili majčinstvom. Jedan od aktualnijih primjera u skorije vrijeme bilo je tretiranje Đokovića i Williams (<https://www.zeneimediji.hr/dvostruki-tretman-sportasa-i-sportasica-zbog-ponasanja-na-us-openu-serena-williams-placljivica-novak-dokovic-zrtva/>). Diskvalifikaciju Novaka Đokovića novinar prikazuje i proziva kao veliku nepravdu i gubitak za natjecanje. Njega naziva najboljim igračem, a Williams igračicom čestih slomova prije i poslije majčinstva. Opisuje samo njezino nezadovoljstvo, karakterizira ju kao nestabilnu osobu, stalno spominje njezino majčinstvo te za kraj malo govori o suigračici za koju kaže da ovo ne bi trebala učiti od Williams. Ne samo da takvi mediji stvaraju ogroman pritisak na žene koje u svakoj prigodi moraju biti lijepe, odnosno zadovoljiti standarde ljepote koji im se nameću nego i iskrivljuju sliku žena. Stalnim fokusom na ženin izgled, njezin izgled dolazi u prvi plan pa one postaju lijepa bića. Ta posljedica objektiviziranja žena vuče za sobom još mnoštvo drugih pravila. Ženama se ne dopušta da odlučuju što da rade sa svojim tijelom. One same ne odlučuju o abortusu, jer to odlučuju drugi, ona nema pravo na svoje tijelo jer se na nju ne gleda kao na pojedinku...

Naša borba treba se nastaviti sve dok i u stvarnosti žene ne budu ravnopravne muškarcima. Možemo početi od educiranja žena i poticanja drugih žena da se odupru seksizmu, patrijarhalnosti i svime što potiče rodnu neravnopravnost te se zauzmu protiv njega, pokažu same sebi da su vrijedne jednako kao i muškarci te da jednako dobro mogu obavljati poslove u kojima su većinski udio zaposlenih muškarci (npr. u politici). Trebamo ohrabrivati druge žene i pomagati im da se i one zauzmu za sebe, ako ne same, onda uz našu pomoć. **Borba za ravnopravnost nije samo ženska borba, potrebno je da se i muškarci uključe u nju, jer patrijarhat negativno utječe i na njih** - uvijek moraju biti hrabri, odvažni snažni i sl. Zajedno smo u ovome i zajedno ćemo se boriti protiv rodne neravnopravnosti!

ZAŠTO JE ŽENA ŽENI VUK U MUŠKOM SVIJETU?

Autorica S.F.

Izreka kaže da iza svakog uspješnog muškarca stoji žena. Pitanje je tko stoji iza uspješne žene? Uglavnom ona sama.

U ovom svijetu kao da je oduvijek vladao patrijarhat. Egalitarizam kao da nikad nije postojao. Bilo kakvo opravdanje zašto je tako nikad nije bilo dovoljno prihvatljivo. U takvom okrutnom svijetu, opravdano stavljamo epitet okrutan, žena se mora suočiti sa neravnopravnosti, seksizmom, ukorijenjenim stereotipom, mizoginijom i ostalim negativnim društvenim fenomenima. Neupitno je da svaka žena u životu prolazi barem jednom kroz takvo negativno iskustvo, bilo to privatno ili poslovno. Kako je moguće da jedna žena obogaćena takvim negativnim iskustvom, postaje kontradiktorna i zaboravlja na žensku solidarnost i prema drugoj ženi postaje vučica?

Svaka žena je barem jednom u životu spoznala kako ponekad postaje krhka jer se nalazi u patrijarhalnoj strukturi društva. Krhkost ovdje ne definiram kao slabost, već umor u borbi u muškoj konkurenciji. Percipirajući takvu istu krhkost u drugoj ženi, svjesna je da je pronašla slabost koju može upotrijebiti kao oružje za svoj opstanak protiv druge žene. Na taj način okrutan svijet izvlači iz žene okrutnost, sve ono to ona nije, ali postaje da opstane. Uzmemo li u obzir činjenicu da se svaka žena vođena takvim stanjem bori, ona postaje prava vučica. Naslijeđe takvog pristupa i razmišljanja inherentno je od najranije dobi kada smo izloženi natjecanju u uspjehu u školi pa sve do natjecanja na poslu. I tu postajemo ljubomorne jer nas uče kao da je to poželjan osjećaj opstanka. I ne uspoređujemo se s muškarcima, jer to su muškarci. Lakše je usporediti se s ženom jer ona je žena. Ona je morala proći isti put kao i sve žene da dođe do cilja. Uistinu smo učene da je žena ženi vuk! Društvena zajednica nije blagonaklona već uvelike pomaže da se razbije ženska kohezija sa sredstvima kao što je huškanje žena vs. žena, često zamišljajući dvije žene u ringu koje se čupaju poput kokoši. Takva fantazmagorija zajednice teško može nestati jer kao da se društvo hrani s tim i tu se stvaraju fundamentalne ideje za viceve, pošalice i ostale oblike zabave za masu koji destruktivno utječu na ženu. Kao djecu su nas i učili da ne radimo drugome ono što ne želimo da nam se dogodi. I tijekom života smo takvu misao negdje izgubili jer život je okrutna borba u kojoj zaboravljamo upotrebljavati tzv. nježna sredstva kao što je nenasilna komunikacija, empatija, svijest o klasnim i ekonomskim nejednakostima... Osjećamo strah, tjeskobu i nesigurnost koji dovode do toga da povremeno zaboravljamo koliko je teško bili žena na margini u svijetu koji je napravljen po modelu za muškarce i svaka žena nepravедno i neopravdano postaje konkurencija.

Pozitivizam do kraja! Svaki dan rastemo kao bića. Osvijestimo se! Žene nisu za marginu. Žene su nevjerovatno sposobne i jake. Možemo lako prestati biti vučice jedna drugoj, već zajedno postati lavice koje su ujedinjene u svijetu gdje je sve kao krojeno za muškarce. I ništa nam ne nedostaje! Svaka je žena harmonija te je posebna i lijepa na svoj način, pametna i izrazito moćna. Takvim spektrom vrijednosti trebamo naše male djevojčice osvijestiti koliko su kao individue sposobne, moćne i koja je njihova vrijednost. Naučimo ih da se izgrade kao individue, koheziju koriste kao glavno oružje za uspjeh. Ne učimo ih stereotipno jer žena ženi nije vuk!

VIDLJIVOST, VIDLJIVOST, TREBA BITI BORBA BEZ PRESTANKA!

Autorica: Katija Crnčević

Iako su društveni pomaci na području ljudskih prava članova LGBT+ zajednice u Hrvatskoj vidljivi, nažalost još uvijek živimo u homofobnom društvu u kojem je diskriminacija sveprisutna. Kako bi se predrasude i stereotipi razbijali o toj je temi potrebno učestalo progovarati.

O odrastanju u maloj, zatvorenoj sredini, netoleranciji prema LGBT zajednici, procesu prihvaćanja samog sebe, potrebi Pride-a, „outanju“ i drugim temama razgovaram s novinarom Igorom i studentom koji je odlučio ostati anonimn, a u tekstu ću se služiti imenom Darko. U ovom intervjuu iznosim njihove priče i različite perspektive.

Sjećate li se perioda u kojem ste spoznali svoju seksualnu orijentaciju? Smatrate li da je odrastanje u malom gradu oblikovalo vaše ponašanje?

Darko: Odrastanje u malom gradu ima puno prednosti; sve ti je relativno blizu, lakše uspostavljaš mreže prijateljstava, osjećaš se sigurnije i opuštenije. Međutim, kada spoznaš da si gej, mali grad, koji je uz to i tradicionalan, postane svojevrsna „tamnica“ u kojoj ćeš vjerojatno biti obilježen pa kreneš tražiti neko mjesto u kojem ćeš biti sigurniji i opušteniji. Svoju sam seksualnu orijentaciju spoznao u pubertetu, a prihvatio sam je u ranim dvadesetima. Međutim, to je još uvijek isključivo moja privatna, intimna stvar za koju zna mali broj meni najbližih ljudi.

Igor: U vrtiću sam imao prijatelja Deana, to sam ja tek kasnije shvatio, na faksu, da sam ja njega volio malo više od drugih. Nisam bio svjestan da sam u njega zaljubljen jer to nije postojalo, ne možeš se zaljubiti u nekog dečka. Ali kasnije kada sam razmišljao sam shvatio da sam vjerojatno bio zaljubljen u tog Deana, nemam pojma tko je on danas ni gdje je. Ali sjećam ga se. Da se on zvao Paula, mi bi vjerojatno bili par.

A točno se sjećam prvog susreta s nacrtanim golim tijelom. Našao sam neku knjigu prve pomoći s prikazom tijela, pa samo mišića i kostiju, i sjećam se kada sam prvi put vidio to nacrtano tijelo, nema tu nikakve erotike, međutim meni je to muško bilo interesantnije od ženskog.

Seksualnu orijentaciju spoznajem u srednjoj školi. Tada se odvijaju prvi susreti i upoznavanja, tada je postojao net chat, to je bio jedini kanal preko kojeg možeš doći u komunikaciju s nekim. Sjećam se kada sam prvi put razmijenio telefonski broj s nekim koje je to bilo uzbuđenje.

Lagao sam svima. Svim svojim prijateljima, roditeljima, čak i prijateljici koja je tada imala curu. Tek pred kraj srednje škole sam rekao najbližim prijateljicama, reagirale su skroz ok, ali tek na faksu sam počeo to rješavati.

Kada ste se „outali“ (izašli iz ormara), koliko je (bilo) teško?

Darko: Iz "ormara" sam izašao samo najboljim prijateljima koji su to jako dobro prihvatili. Moja seksualna orijentacija uglavnom nije stvar naših razgovora, osim kada me muče ljubavni problemi pa je potrebno malo motivacijskoga razgovora. Zapravo, u početku smo puno pričali o tome, ponajviše jer su prijatelji bili radoznali, a meni je puno značilo da si olakšam dušu i da taj tabu konačno razbijem. Obitelji još ne planiram reći. Reći ću im za nekoliko godina kada budem u potpunosti samostalan, možda u stabilnoj vezi, kada se neću bojati odbacivanja. U ovom trenutku to bi i meni i njima stvorilo niz frustracija.

Igor: Kad sam pošao u Zagreb i počeo upoznavati gejeve, ja sam mislio da neću nikad nikome reći. Kamoli „materi i ćaći“. Kad počneš upoznavati ljude i osjetiš tu njihovu slobodu onda spontano kreneš živjeti tu slobodu. S vremenom sam postao opušten, svojim prijateljima sam rekao, to se onda proširilo gore nego korona. Onda su me krenuli zvati, neki su mi automatski „digli“ pozdrav, njima na čast. Sjećam se kada su me dečki iz razreda zvali na piće u Buldoga, ja pomislio ono baš lijepo da su se sjetili da se nađemo, a oni meni došli sa mi smo čuli.... Ja sam to jako dobro podnosio. Baš me „bolilo briga“. Ali postojala je jedna stvar. Moji doma nisu znali. A ja sam u Zagrebu živio totalnu slobodu dok ne bi zazvonio telefon i na ekranu pisalo mama.

Sjeća se do detalja kako je teklo „razotkrivanje“ majci.

Velika Gospa. Vozimo se u autu mama i ja iz Stona prema Dubrovniku, slušamo Céline Dion, ja snimio mami CD, pjevamo, sve pjesme po redu, stereotip, klišej, mama i sin slušaju Céline Dion, niti jedan sin koji nije peder ne može to napraviti. Preko zebre prolazi nekoliko ljudi, između ostalog, tip u dimijama, a ja sam to ljeto nosio dimije koje kod mene doma nisu naišle na odobravanje, pogotovo od babe. I ja sam samo prokomentirao što bi rekla sad baba da vidi ovog lika u dimijama, i moja mater je, skupila sav otrov koji je imala u sebi, i skupila ga u tu jednu riječ, pederčina. I tu kreće druga faza. Ja kažem momak je prešao preko zebre, pogledao te nije, ne zna ni da postojiš, ničim nije ugrozio tvoju bit, ti si mogla bit seljanka i reć' peder ako baš moraš, ali odakle taj gnjev, otrov, sve si najgore iz sebe što imaš stavila u tu jednu riječ. I tu je shvatila da je prešla granicu. Ali opet ne vidi što treba vidjeti nego pita je li moj prijatelj kojeg je upoznala to ljeto gej? Kažem da jest i dodam: „Samo da znaš, s kim si, takav si.“ I tu se mijenja boja. Dolazimo doma, kreće drama, tiho priča da nas ne čuju susjedi. Ja izgovaram tu rečenicu da volim muške i sjećam se da je njen komentar bio „nije mi ovo danas trebalo“, očekivala je i ignorirala cijelo vrijeme. Ignorirala me s barbikama, s maskarom, s deset žena, dok igram lastike (gumi-gumi)... Plakala je kao malo dijete. Ja sam tu večer spakirao kofer, jesam poprilično razmažen, uvijek sam imao njihovu podršku na svim razinama, nisam se morao plašiti, ali kada živiš dvostruke živote i gledaš priče drugih ljudi, skupio sam hrabrosti i bio svjestan da su se snalazili i ljudi iz puno gorih situacija, ako ja ne mogu biti iskren sa svojim doma, ako oni to ne mogu podržati, ja ću otići. Bio sam spreman svega se odreći u tom trenutku. „Dosta je financiranja tvog pederluka po Zagrebu, to nije normalno, izopačeno, bolesno, na što si ti ponosan nije mi jasno, svima si rekao, znaš li ti će mi živimo, što si ti svima nama napravio. Nemoj ćaći govorit dok traje sezona“, sve ovo zapiši, „babi i dedu

ni slučajno, nikada to neću prihvatiti“. Nije mene ni tad to previše pogađalo, samo sam bio hrabriji. Što je ona bila gora, to sam ja bio jači. Tata je reagirao super. Od žena u obitelji sam očekivao podršku, no na kraju su veća podrška bili otac i brat. Djed je na kraju samo rekao budi hrabar, uči i budi svoj. Baba nije bila doma mjesecima kad bih zvao na telefon. Mamina drama trajala je samo tri dana jer sam ja nakon ta tri dana pošao u Zagreb, zato sam to tako isplanirao. Kada me vozila na aerodrom u autu je imala monolog: „da si crni cigan moj si, što god ti treba, ...“, a kad sam izlazio iz auta uhvatila me za ruku i rekla: „kad si već to što jesi uči pa da si makar mr sc dr gej“.

Trebalo je još godinu dana, dvije, dok nije potpuno to prihvatila, imala je faze što sam ja bogu zgriješila i tako to... a ja sam tip čovjeka koji kada jednom dobije krila, baš sam se razletio. Svašta sam pisao, svašta radio, izgovarao u javnom prostoru. U tom periodu su mi i prijatelji govorili „Igore ti se ponašaš kao da si samo peder. Više nisi ni student, ni član zbora, dramske, nego samo peder.“ I jesam jedno vrijeme bio samo to i vjerujem da je nekima to bilo iritantno, ali to je jednostavno iz mene moralo izaći. I izlazilo je tako. Počeo sam ići na Pride i davati izjave za medije.

Kako je tekao proces prihvaćanja samog sebe i koliko je bitno prihvaćanje okoline?

Darko: Proces prihvaćanja bio je dug i bolan. Zamišljao sam se u braku sa ženom, uz klince, psa... Međutim, kako je vrijeme prolazilo shvatio sam da mi samozavaravanje i fantaziranje štete. Odlučio sam prihvatiti sebe, a proces i dalje traje. Nisam imao negativnih iskustava. Postepeno sam se otvarao ljudima u koje imam povjerenje i poduprli su me. Nažalost, najviše sam se razočarao u homoseksualce. Imam osjećaj da ih puno ima određene traume vezane za svoju seksualnu orijentaciju pa su često nestabilne osobe, nesklone vezivanju, opterećene... Roditelji, čini mi se, ne sumnjaju. Tu i tamo pitaju kad ću dovesti curu kući, ali na takva pitanja uglavnom odreagiram sa šalom.

Jako je važno prihvaćanje okoline, pogotovo tebi najbližih osoba. Postoje prijatelji koji me znaju skoro cijeli život, koji su uvijek tu kada je potrebno, ali im još nisam spreman priznati da sam gej. Htio bih za nekoliko godina biti “oslobođen”, u smislu da svi meni važni ljudi, obitelj i prijatelji, prihvate to što jesam i da živim svoj život punim plućima. Što će misliti susjedi, sumještani ili netko treći, neće me zanimati. Ne mora nužno značiti da su velike sredine tolerantnije, međutim, u velikim gradovima je lakše živjeti anonimnost.

Igor: Prve misli koje su mi se krenule pojavljivati bile su zašto baš ja, je li to to, nemoj da netko vidi. Velika želja, a istovremeno grč, pritisak, strah, nervoza. Nešto što te toliko privlači, a istovremeno toliko nekih negativnih emocija povlači, ne želiš takav život. U srednjoj školi sam počeo „škicat“ muške, ali uvijek je bio prisutan neki grč, skrivanje.

Prihvaćanje okoline je jako važno... ja sam uvjeren da sam ostao studirati u Dubrovniku, da ne bih bio ovako slobodan i otvoren. Puno utječe, da nisam osjetio slobodu, ja nikad ovdje ne bih znao kako je to. Vjerojatno bih se i sad skrivao. Jednom kad osjetiš tu slobodu, nema povratka. Više ne pristaješ. Velika je razlika jesi li u Hrvatskoj, Splitu, Zagrebu... možeš misliti kako je nekome tko živi u nekom selu.

Dubrovnik je grad dvostrukih standarda, a Dubrovčani su toliko pasivni i bitna im je samo para, da nije problem kad nas jednom u nekoliko posjeti gej kruzer. Stare pederčine, puni love, koji vole lijepe stvari i nisu škrti, gosti su za poželjeti. Ali samo gosti. Dvostruki standardi, lažna ljubaznost i ona stara „sa svakim lijepo, ni s kim iskreno.“ Klasična dubrovačka priča. Kod nas se ljudi i dalje svega boje.

Ja sam „izašao“ s 22 godine, mislio sam da sam rano, a danas u Dubrovniku postoje mladići od 15 godina koji su slobodni i otvoreni. Meni je tako jedan dečko kojeg sam upoznao zahvalio što u javnom dubrovačkom prostoru otvoreno pišem o Pride-u, pravima LGBT zajednice i sličnim temama, i kako to njima, mlađoj generaciji, jako puno znači. To je meni trebalo kada sam bio u gimnaziji, da postoji taj neki ludi novinar koji će imati tekstove na tu temu.

Koji je po vašem mišljenju smisao Pride-a i odlazite li na povorke?

Darko: Na Pride-u nisam nikad bio i nemam neku posebnu namjeru. Možda jednom pođem iz radoznalosti. Inače nisam tip osobe koji odlazi na masovna okupljanja bilo kakve vrste, ali cijenim rad ljudi koji su društveno angažirani u bilo kojem smislu.

Igor: Sjećam se kad sam došao na faks sam vidio Pride, nisam se htio približiti, imao sam neki otpor, strah.... Nisam htio ići na Pride. Prvi put sam otišao 2009. Bio je to zadnji Pride na kojemu je bilo i anti gej prosvjednika. Šačica ćelavih i Hrvatska čista stranka prava. Dijelili su letke s hrpom nebuloza, tek nakon što sam pročitao taj njihov manifest sam se odlučio priključiti povorci. To je bio moj povod. Nisam mogao prihvatiti činjenicu da su ćelavi koji viču „ubij pедера“ prihvatljiviji ljudima od feminiziranog tipa koji je na glavu stavio vijenac od tratinčica i obukao uske hlače. Taj dan sam počeo udarati kontru i pružati otpor. Nemam se potrebu nikome opravdavati, niti tražiti prihvaćanje, ali minimum tolerancije i uvažavanja dok živimo na ovom planetu bi bilo skroz okej. Do tog trenutka se nisam htio izlagati. Moji roditelji nisu znali, nisam htio da tako saznaju. Kada sam vidio taj letak, to je baš bio okidač, paradirat ću, mahat ću svaki dan sa zastavom.

Mislim da je Pride važan jer je bitno biti vidljiv. Nijedan problem se ne može riješiti ako se skriva već samo ako ga izneseš. Kroz takav vid povorke, koji je u svijetu zabava i cirkus, kod nas je još uvijek prosvjed. Koliko god bio šaren i lijep s balonima, u Hrvatskoj je još uvijek protest prije svega. Godinama sam išao na povorku sa straight ljudima, a puno mojih gej prijatelja nije htjelo ići. Povorka više nije borba samo za naša prava već generalni društveni protest protiv ugnjetavanih skupina na svim razinama. Ponekad mi se činilo da je i više straight ljudi.

Vidljivost, vidljivost, treba bit borba bez prestanka. Ne forsirati, ne ići na silu, ali važno je biti vidljiv, iskazati potrebu za uvažavanjem. Jedini način da se to postigne je „izlazak“. Ljudi imaju ideju pедера kao Nevena Ciganovića, imaju otpor, lijepe se etikete. Predrasude i stereotipe treba razbijati. A to se ne može razbijati tako da šutiš, prihvaćaš. Ako te netko vrijeđa i ponižava, treba reagirati. Nema ništa od sakrivanja. Nije uvijek lako, ali svi koji naprave taj korak moraju se osjećati bolje. Možda za koju godinu moja mama pođe na Pride. 😊

DJETINJSTVO DJECI

Autorica: Lea Tomac

Dana 18.11. diljem zemalja članica EU obilježava se **Europski dan zaštite djece protiv seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja**. Vijeće Europe odlučilo je odabrani datum posvetiti najranjivijoj društvenoj skupini – djeci - kako bi cjelokupnu javnost kontinuirano podsjećalo o ozbiljnom, a često prešućivanom problemu. Europski dan zaštite djece protiv seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja utemeljen je 2015. godine po završetku kampanje *Jedno od pet* koja je za cilj imala podići svijest javnosti o alarmantnom društvenom problemu te se ujedno i boriti protiv njega.

Kako sam naziv kampanje sugerira - **jedno od petero djece žrtva je seksualnog zlostavljanja**, a prema rezultatima istraživanja provedenih u sklopu kampanje **u 70% do 85% slučajeva zlostavljač je netko koga dijete poznaje i komu vjeruje**, odnosno pripada tzv. krugu povjerenja. Izneseni u javnost, ovakvi podaci izazivaju zgražanje i osudu, no istovremeno ostaju tabu tema jer samo razmišljanje o njima stvara iznimnu razinu nelagode i straha. Ljudi su stoga skloniji odmahnuti rukom i zaključiti kako se to događa nekom drugom; nipošto unutar obitelji ili bliske zajednice, a ako se i dogodi, krivac je opasni neznamac koji je namamio dijete i odveo ga protiv njegove ili njezine volje, nikako član obitelji, obiteljski prijatelj ili nastavnik. Također, često se pogrešno zaključuje kako su svi zlostavljači mentalno oboljele osobe, no prema provedenim istraživanjima tek 15% do 20% počinitelja ima dijagnozu pedofilije. U skladu s time, potrebno je razlikovati mentalno oboljenje jedne osobe od potrebe za apsolutnom kontrolom i moći druge. Upravo uspostavljanje kontrole i moći nad žrtvom predstavlja glavni cilj seksualnih zlostavljača, a ne kako se obično smatra, seksualno zadovoljenje i uživanje. Ono može, ali i ne mora biti prisutno stoga nije osnovni i krajnji cilj zlostavljanja.

20%

svako peto dijete doživjelo je neki oblik seksualnog nasilja

85%

počinitelja su osobe bliske žrtvi

13 godina

je u prosjeku potrebno da žrtve progovore

90%

zlostavljanja ne bude nikada prijavljeno ili otkriveno

4%

slučajeva ima materijalne dokaze

Središnji državni ured
za demografiju i mlade

ženska soba
women's room

Projekt „Kutak ravnopravnosti“ provodi Ženska soba – Centar za seksualna prava u partnerstvu s Centrom za razvoj mladih uz financijsku podršku Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade. Sadržaj ovog newslettera isključiva je odgovornost Ženske sobe i nikako se ne može smatrati da odražava stajalište donatora i davatelja financijskih sredstava.

S obzirom na izložene podatke, važno je informirati kako odrasle osobe tako i djecu o načinima prepoznavanja i sprječavanja bilo kakvog oblika seksualnog zlostavljanja. Jedna od najčešćih zabluda kada je u pitanju seksualno nasilje jest da ono nužno uključuje čin silovanja i/ili uporabu snažne fizičke sile. To nipošto nije istina, posebice kada su u pitanju djeca, jer zlostavljač u većini slučajeva postupno seksualizira neprimjerene radnje objašnjavajući ih kao „normalne“, „igru“ ili „nešto što svi drugi rade“. Na taj način dijete dugo vremena ni ne mora biti svjesno da je žrtva zlostavljanja. Također, zlostavljač nerijetko ističe kako je to njihova tajna jer on toliko voli to dijete da samo s njim ima tajnu koju ono ne smije nikome reći, a kako se u ulozi zlostavljača najčešće nalazi djetetu bliska osoba koju ono doživljava kao osobu od povjerenja i autoritet, dijete tajnu strogo čuva. Ako je zlostavljač iz primarne obitelji, dijete osim odnosa zlostavljanja s počiniteljem ima i drugu vrstu odnosa (otac, majka) koji čini da dijete ujedno i voli tu osobu. Počinitelj manipulira na razne načine, od klasične manipulacije: „To je naša tajna, to radim zato što te volim, jer si mi poseban/posebna“, pa do raznih prijetnji. Koristi se i nizom drugih taktika, primjerice: „Ako ikome kažeš ovo, nećeš me više nikad u životu vidjeti. Mene će odvesti daleko...“ ili „Ako nekome kažeš za našu tajnu, tebe će odvesti i staviti u neki dom...“ Dijete, zato što voli tu osobu i brine za nju, ne želi da se toj osobi nešto dogodi ili se boji za sebe, da ne bude zauvijek odvojeno od svoje obitelji stoga šuti o svemu što se događa. Upravo u situacijama seksualnog zlostavljanja unutar obitelji, dijete najteže nalazi osobu kojoj bi se povjerilo. Tko će mu vjerovati, tko će ga zaštititi, što ako ono razori obitelj time?

Ako se dijete uopće nekome povjeri, to može biti onaj nezlostavljajući roditelj s kojim dijete ima dobar odnos, no valja naglasiti da u slučajevima kada je zlostavljač član obitelji, dinamika obitelji može biti narušena pa se djeca znaju obratiti djedovima, bakama ili nekoj drugoj odrasloj osobi u koju imaju povjerenja poput roditelja njihova najboljeg prijatelja/ice, učitelja/ice ili nastavnika/ice. Upravo iz toga razloga iznimno je važno educirati sve one koji dolaze u doticaj s djecom o tome kako razgovarati u slučaju da im se dijete povjeri. Dijete ne smije vidjeti da je osoba kojoj se povjerava prestrašena, da su je emocije savladale, ta osoba mora djelovati kao da može izdržati to što joj dijete govori. Važno je da osoba zna kako ne smije obećavati da će zlostavljanje prestati, da će sve biti u redu i da će počinitelj završiti u zatvoru - jer to, nažalost, ne može obećati. Ono što može obećati djetetu jest da će biti uz njega, da će mu biti podrška i da će se s djetetom zajedno obratiti dalje za pomoć.

Kako bi se djecu od najranije dobi educiralo o seksualnom zlostavljanju, potrebno je razgovarati o potencijalnim opasnostima na za dob prihvatljiv način. Jedan od najjednostavnijih načina na koji roditelji mogu objasniti djeci gdje ih drugi ne smiju dodirivati i na koji se način ponašati je tzv. Pravilo donjeg rublja, a ono glasi - *Nitko drugi ne bi smio dodirivati dijete po dijelovima tijela koji su obično pokriveni donjim rubljem, niti ono smije dirati druge u tim područjima*. Djecu treba naučiti da njihovo tijelo pripada samo njima te da ih nitko ne smije dodirivati bez njihovog dopuštenja. S obzirom da djeca ne razlikuju uvijek primjereno od neprimjerenog dodirivanja, Pravilo donjeg rublja pomaže im odrediti lako pamtljivu granicu - donje rublje.

O problemu seksualnog zlostavljanja djece i maloljetnika/ica progovara i dokumentarni film „Jedna od nas“ scenarista i redatelja Đure Gavrana - Na proslavi petnaeste godišnjice mature kolege iz razreda prisjećaju se srednjoškolskih dogodovština. Kako večer odmiče, sljedovi hrane i pića se nižu, razgovori su sve otvoreniji, ali jednu temu s nelagodom izbjegavaju. Sve dok ih alkohol ne ohrabri da započnu razgovor o šokantnom pismu koje su svi primili. Pismu u kojem njihova kolegica iznosi svoju mučnu ispovijed o brutalnom zlostavljanju koje je proživljavala kao dijete i srednjoškolka. Film prati skupinu ljudi koji tijekom jedne večere pokušavaju pronaći način da započnu razgovor o spoznaji koja ih je sve šokirala.

Film je premijerno prikazan na 26. Sarajevo Film Festivalu, a zagrebačka publika imala ga je prilike pogledati na ovogodišnjem ZagrebDoxu. Uz sam film pokrenuta je i web stranica <http://www.jednaodnas.com/> na kojoj se uz tematske članke mogu pronaći i mnoge korisne informacije za djecu i roditelje, linkovi na hot-line za pomoć te stranice udruga kojima se može obratiti u slučaju zlostavljanja ili sumnje na zlostavljanje poput Hrabrog telefona (<https://hrabrotelefon.hr/>), Ženske sobe (<http://zenskasoba.hr/hr/zenska-soba/>) i Udruge roditelja Korak po korak (<https://www.udrugaroditeljapkp.hr/>).

ZAŠTO SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE NIJE SMIJEŠNO?

AUTORICA: Sara Strejček

Seksualno zlostavljanje nije smiješno. Nije ni smiješna činjenica da se ono vrlo često događa. Istraživanja su rekla da će 1 od 5 žena tijekom svog života doživjeti seksualno nasilje dok 1 od 9 muškaraca u životu doživi neko neželjeno ili prisilno seksualno iskustvo. Nisu smiješne ni vrlo štetne predrasude o žrtvama seksualnog nasilja te opravdavanja počinitelja. Nisu smiješne ni traume i posljedice s kojima ostanu osobe koje su doživjele seksualno zlostavljanje. No, zašto se neki ljudi ipak šale s time? I zašto se ljudi smiju na takve šale?

Kada sam prvo počela razmišljati o ovoj temi, htjela sam navesti konkretne primjere, a time i ljude, koji se apsolutno neprimjereno šale s ovom temom ili čak i uključuju samo seksualno uznemiravanje i zlostavljanje u svoje "šale." Međutim, takvo navođenje primjera bi moglo izazvati vrlo neugodne reakcije kod osoba koje su doživjele takvu traumu, ali i kod onih koji nisu. Također, to nisu pojedinačne osobe koje se neprimjereno šale. Mnogo ljudi to i dalje radi jer nisu educirani ili ne žele biti educirani. Apsolutno je važno reagirati kada netko učini nešto tako neprimjereno (svi oni koje bih i navela već su prozvani), no važno je i educirati. Ovaj članak nije napisan da ikoga od njih specifičnog prozove, već da prozove sve nas da razmislimo o svojim postupcima i zapitamo se koja nam je intencija prije izricanja nekih stvari. Ne želim davati moć i mjesto onima koji ju zlouporabe, već želim pomoći onima koji ne razumiju zašto nije u redu šaliti se s time i onima koji žele druge educirati o tome. Proći ćemo kroz neke od argumenata koje sam čula da ljudi koriste u obranu šala o seksualnom zlostavljanju.

1. "To je samo šala."

Šale vrlo često potiču predrasude i stereotipe što se može vidjeti iz samog sadržaja tih šala. U šalama koje se tiču seksualnog zlostavljanja najčešće se ponižava ili ismijava žrtvu, dok se počinitelja uveličava ili mu se divi. Također, seksualno zlostavljanje se predstavlja kao nešto normalno i bezazleno. Osobe koje su doživjele seksualno zlostavljanje i ovako strahuju reći što se dogodilo, a jedan od razloga je to što misle da im ljudi neće vjerovati ili da će im reći da pretjeruju. Kada je opća javnost počela sve više progovarati o seksualnom zlostavljanju, šale su postajale načinom ublažavanja te kulturalne krize jer ako se možemo našaliti s nečime, onda to možemo i banalizirati. Međutim, time se još više produžuje vrijeme prijavljivanja seksualnog zlostavljanja što znači dulja i veća patnja za osobu koja je to doživjela te sloboda i nikakve posljedice za počinitelja. No, ovakve šale ne utječu loše samo na osobe koje su doživjele seksualno zlostavljanje ili koje će ga tek doživjeti, već i na sveukupno društvo. Istraživanja (Myer, 2000; Lockyer i Pickering, 2008) su pokazala da šale mogu imati ozbiljne socijalne i kulturalne posljedice ovisno o temi šale.

2. "Osoba koja je doživjela seksualno zlostavljanje i misli da bi mogla biti triggerirana takvom šalom treba izbjegavati situacije gdje bi se takve šale mogle javiti."

Šale koje se tiču seksualnog zlostavljanja nisu nove te postoje razni oblici, načini i platforme

koje služe za izražavanje takvih šala. Takvih šala ima u filmovima, serijama, TV emisijama, nastupima, u novinama, na društvenim mrežama, u svakodnevnom životu... Tu su uključeni vicevi, šale, prankovi, komentari te još raznorazni oblici. Dakle, sveprisutne su te time i neizbježne. No, zašto bi osobe koje su doživjele seksualno zlostavljanje uopće morale izbjegavati različite situacije da ne budu triggerirani ili ponovno stigmatizirani? Ako nam nije cilj povrijediti ili triggerirati osobu koja je doživjela seksualno zlostavljanje, onda je najmanje što možemo učiniti je ne šaliti se s time, a ono što je još bolje što možemo napraviti je biti im podrška, ohrabrivati ih te se educirati o tim temama.

3. “Kolika je šansa da osoba koja je doživjela seksualno nasilje stvarno sjedi u publici (npr. na stand-up komedijama)?”

Na početku članka navedeno je koliko je često seksualno zlostavljanje, dakle, velika je šansa da u publici sjedi osoba koja je doživjela seksualno zlostavljanje, osoba koja će ga tek doživjeti ili njima bliska osoba. No, ono što bismo se tu stvarno trebali zapitati jest zar je bitno da sjedi u publici? Samo tada to nije prihvatljivo? Zašto normalizirati seksualno zlostavljanje? Zašto doprinositi umanjivanju iskustava osoba koje su ga doživjele? Šale ne samo da mogu obeshrabriti osobu koja je doživjela seksualno zlostavljanje, već na neki način normaliziraju takva pohotna ponašanja i time mogu, zapravo, ohrabriti nekoga da počini zlostavljanje. Ne kažem da će jedna šala navesti nekoga da napravi nešto loše, ali bi mogla ohrabriti nekoga tko je već razmišljao o tome i dati mu dopuštenje.

4. “Znam da nije u redu, ali neke šale su stvarno smiješne.”

Osobno nisam čula niti jednu takvu šalu, dapače, najčešće to budu vrlo jeftine fore. Možemo tu sada pričati o osobnim preferencijama i različitostima, no to sada nije bitno. Šale se često tiču nekakvog gubitka moći i ne kažem da svaka šala mora uvijek ohrabrivati neku stranu. Međutim, ipak postoji granica do koje je to prihvatljivo. Glumica Molly Ringwald (https://www.washingtonpost.com/lifestyle/style/comedians-have-long-used-rape-as-a-punchline-the-me-too-era-is-changing-that/2018/11/08/54ffc888-dd5b-11e8-b3f0-62607289efee_story.html) je objasnila to na sljedeći način: “Ima nešto smiješno u tome kad se netko posklizne na koru banane ili kad netko tko je sređeno obučen padne u blato ili kad vidimo nekoga s toaletnim papirom na nozi.” No, jasno nam je da su takve situacije bezazlene, a pogotovo u usporedbi sa, primjerice, silovanjem jer: “Silovanje je najekstremniji primjer: potpuno oduzimanje nečije moći.”

5. “Humor može biti način nošenja s traumom, pa tako i žrtvama seksualnog zlostavljanja.”

Humor je definitivno jedan od mogućih obrambenih mehanizama kojim se osobe koje su doživjele seksualno zlostavljanje štite. Međutim, ta odluka je na osobi koja je doživjela seksualno zlostavljanje, a ne na nama. Također, trebamo se zapitati koga u toj šali stavljamo u poziciju moći? Jesmo li se dovoljno informirali o ovoj temi kako bismo doprinijeli, a ne odmagali osobama koje su doživjele seksualno zlostavljanje? Jesmo li upozorili (npr. na stand up komediji, u videu itd.) da će biti šala vezanih uz tu temu? Kako će se netko nositi sa svojom traumom ovisi isključivo o osobi koja ju je doživjela, a naša uloga je da im ne otežavamo u tome.

6. "Danas su svi preosjetljivi, uvijek postoji šansa da netko bude nečime uvrijeđen."

Kao što je već navedeno, jako je velika šansa da je oko nas osoba koja je doživjela seksualno zlostavljanje. Dakle, to nije neka specifična situacija koju rijetko koja osoba doživi pa da možemo reći da nismo znali da bi ta šala mogla na nekog loše utjecati. Također, seksualno zlostavljanje najčešće izazove ozbiljne traume kod osoba koje su ga doživjele te tu ne pričamo o tome da će se netko "uvrijediti" ili da je netko "preosjetljiv", već takve situacije mogu ozbiljno triggerirati osobu, na način da ponovno proživljavaju traumu.

Osobi koja je silovana prosječno treba između 10 i 16 godina da prijavi zlostavljanje - šale i podcjenjivanje njihovih iskustava definitivno ne pomažu u odluci za prijavu. Važno je pričati o problemima u društvu, kao što je seksualno zlostavljanje, no kad pričamo o tome na bilo koji način, važno je da to činimo s razumijevanjem, empatijom i da smo informirani. Kada se šalimo s tako nečime, ono što je bitno je da se zapitamo kako utječe naša šala na druge? Može li na nekoga utjecati jako negativno? Jesam li olakšala/o nečiju patnju svojom šalom? Slažem se da ništa ne bi trebalo biti zabranjeno u humoru i komediji, no isto tako mislim da je važno da razmišljamo o klimi u kojoj se nalazimo i kada u šali nekoga "udaramo", da "udaramo" zlostavljače koji izbjegavaju posljedice i kazne takvih ponašanja. A takvih, nažalost, ima puno.